

# ENDÜLÜS'ÜN ÇAĞRISINA KULAK VERİN

## Gürcan Elbek '96

Çoğu melez çekicidir. Farklı özellikleri benliğinde, görünümünde, genlerinde taşır çünkü. Farklılığı algıyı üzerine çeker. Tüm karışımlarda olmasa da çoğunda vardır bu çekim. Endülüs, bu melezliğin birçok güzel, gizemli, keyifli ve hüzünlü özelliklerini taşıyor. Nasıl mı?

### Yaktım Gemilerimi Dönüş Yok Artık Geri

Berberi kökenli eski bir köle olan ve adı Sabah Yıldızı anlamına gelen Emevi komutan Tarık bin Ziyad'ın, MS 711 yılında Kuzey Afrika'dan gelip Avrupa'ya çıktığı noktada tüm gemileri yaktığı rivayet edilir. Fetih amaçlı geldiği bu topraklarda tutunmaktan başka düşüncesi olmayan gözü pek liderin askerlerine tek yolun zafer olduğunu göstermek için "Artık gemiler yok, işte ardınız deniz önünüz düşman, seçme hakkı sizin! Ya kaçın denizde boğulursunuz ya da düşmanla savaşın cihat ederek devlet olursunuz," dediği de söylenceler arasında. Vizigot kralı Rodrigo'yu

sayıca az bir kuvvetle günümüzdeki Cadiz kenti yakınlarında İslam kaynaklarında "Lekke" olarak geçen "Guadate" savaşında mağlup eden Tarık bin Ziyad, Avrupa'da yaklaşık 800 yıl sürecektir bir İslam kültürü ve yaşantısının kurucusu oluyordu. Endülüs Emevi varlığı sadece günümüzdeki alanla sınırlı kalmayıp tüm İspanya, Portekiz ve Güney Fransa topraklarına kadar uzanacaktı o dönemde.

### Mağribi Kültürün İber Yarımadası'ndaki Harmanı

Döneminin çok ilerisinde eğitim, teknoloji ve bilim müesseselerine sahip Endülüs Emevi topluluğunun gelişi ile bambaşka bir yüze burünen Akdeniz iklimine sahip bu güzel ve verimli topraklar, güvenlik başta olmak üzere düzenli şehirleşme, sululu ve susuz tarımın uygulanması sonucu kısa sürede gelişecekti. Sağlık ve eğitim alanındaki reformların etkisiyle dünyanın bilim ve kültür merkezi haline gelen Kurtuba (Córdoba) 10. yüzyılda bir milyona

yaklaşan nüfusu, 3.000 camisi, 300'den fazla hamamı ile dünyanın en kalabalık kültürel, politik, finans ve ekonomi merkezlerinden biriydi. Kütüphanelerinde bulundurduğu bir milyon adede ulaşan sayıyla dünyada en fazla kitabın bulunduğu kentti. Heybetli, göz kamaştırıcı bir süreç yaşıyordu Endülüs'te. Her yükseliş sonrası yaşanan rahavet ve kötü yönetimler örneği, gücünü kaybeden Emevilerin yerini Isabel ve Ferdinand'ın kurmaya başladığı Katolik İspanya Birliği almaya başlamıştı. Gerileme sürecindeki birçok olay sonunda 2 Ocak 1492 tarihinde "Alhambra" (Elhamra) sarayını bırakmak zorunda kalan Nasri Hanedanı'nın bölgeden ayrılmasından kısa bir süre sonra da tüm Müslüman, Yahudi ve Flaman topluluklar büyük baskılar sonrasında yarımadaı terk etmek zorunda kalmışlar. Katolik İspanya, Güney Amerika işgaliyle zenginleşen dönemler sonrasında bugüne kadar gelirken Endülüs de terk eden topluluklardan kalanlarla birlikte günümüze kadar yaşantısını



stürdürmüş. Tarih nehrinin zorlu, kuşunılmaz doğal parkurlarında ilerleyen zaman sonunda geçtiği her yerden izler taşıyan farklı bir harmanı günümüze kadar ulaştırmış böylelikle.

### Mudejar Mimarisi

İspanyolcada Mudejar (Mudehar) olarak geçen kelime Katolik İspanyol hükümünden sonra İber Yarımadası'nda yaşayan Müslümanlara verilen isim. Endülüs mimarisindeki "Mudehar" tarzın en temel örneğini müstakil binalar ve evler oluşturuyor. Mahremiyete önem veren Mağribi kökenli insanların sokağın gürültüsünden uzak odaları yaşam yeri olarak seçtikleri bu yapıların sadece İspanya ile sınırlı kalmadığını Güney Amerika gezilerimde de gördüm. Sokak tarafındaki giriş kapısının hemen ardında başlayan saklı bir vaha gibi karşınıza çıkan bu avlulu yapı ilk görüşte içinize ferahlık veren bir tarz olarak hemen dikkatinizi çekecek. Bu müstakil tipteki yapıların içindeki avlu, avlunun ortasında çeşme, türlü türlü bitki ve çiçek süslemeleri, avluya açılan her katta bulunan kemerli sütunlu yapıları var. Duvarları süsleyen çinilerin ve taş işçiliğinin dantelâ gibi örneklerinin halen yaşamakta olduğu zarif ve özel yapısıyla birçok ev, resmi kurum

Elhamra Sarayı'nın sayısız ayrıntı ve güzellikteki salonları, bahçeleri, surları, ağaç ve bitkileri ile muhteşem su elemanları başlı başına ayrı bir yazıyı dolduracak güzellikler.

### Endülüs'ün Ruhü; "Flamenko Müziği"

Flamenko müziğinin özel gırtlığa sahip şarkıcılarının hayata tutunan, çığlıklara benzer şarkılarını duyarken gitar titreşimlerinde bize tanıdık gelen, geneli hüzünlü bir yakarış gibi akan canlı ritimleri ruhunuzu farklı bir âleme götürecektir Endülüs'te. Bu güzel müziğe eşlik eden alkışlar, bölge tarihinin ruhunu yansıtan melodilerle dansçıların uyumu sizi mest edecek. Gitar ve udun birlikte kullanıldığı müzikler duyacaksınız. Paco de Lucia'yı ve efsanevi şarkıcısı Camerón'u göremeyecek olsanız da "Arap-İspanyol-Çingene" etkileşimini pek de fazla kanıtla ihtiyaç duymayacak biçimde anlatan müzik ve dansla o acı soslu harmanı içinizde hissedeceksiniz. Profesyonel bir performans yahut mahalle

